

Vlaams
Parlement

stuk **159** (2014-2015) – Nr. 1
ingediend op 7 november 2014 (2014-2015)

Verslagmoment
over de Europese Ministerraden Landbouw
van september en oktober 2014

Verslag

namens de Commissie voor Landbouw,
Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door mevrouw Sabine Vermeulen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

mevrouw Cathy Coudyser, de heer Jelle Engelbosch, de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, de heer Jan Van Esbroeck, mevrouw Sabine Vermeulen;
de heren Jos De Meyer, Bart Dochy, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Verstreken;
de heren Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;
de heer Rob Beenders, mevrouw Els Robeyns;
de heer Johan Danen.

Plaatsvervangers:

de heren Matthias Diependaele, Andries Gryffroy, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, mevrouw Tine van der Vloet;
de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;
mevrouw Lydia Peeters;
de heren John Crombez, Kurt De Loor;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin.

INHOUD

I.	Inleiding door mevrouw Julie Bynens	4
II.	Toelichting over het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid door mevrouw Loes Lysens	5
1.	Landbouwbeleid in Europa.....	5
2.	Introductie hervorming GLB	6
2.1.	Waarom hervormen?.....	6
2.2.	Directe steun.....	7
2.3.	PDPO III	8
3.	Vragen van de leden	9
III.	Verslag Europese Ministerraden Landbouw van 5 september en 13 oktober 2014.....	11
1.	Buitengewone Raad Landbouw van 5 september 2014	11
2.	Raad Landbouw van 13 oktober	11
2.1.	EU2020	11
2.2.	Internationale landbouwhandelsaangelegenheden	12
2.3.	Afrikaanse varkenspest.....	12
2.4.	Diversen	12
3.	Bespreking	13
	Gebruikte afkortingen	17

Op 22 oktober 2014 organiseerde de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid het eerste verslagmoment van de zittingsperiode over de Europese Ministerraden Landbouw en Visserij. Bij die gelegenheid stond ook de kennismaking met mevrouw Julie Bynens, algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie op de agenda. Mevrouw Loes Lysens, attaché Landbouw van de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU, zorgde voor een algemene introductie in het Europees landbouwbeleid, waarna zij samen met mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, instond voor de debriefing van de Europese Ministerraden.

I. Inleiding door mevrouw Julie Bynens

Mevrouw *Julie Bynens* stipt vooreerst aan dat Europa geen buitenlands beleid is. Het is veeleer het verlengde van het nationale en regionale beleid. Voor landbouw en visserij heeft Europa een zeer concrete impact.

Europa heeft een aantal schaalvoordelen, bijvoorbeeld op het vlak van het internationaal handelsbeleid. De Europese Commissie heeft bijvoorbeeld het exclusieve onderhandelingsmandaat van de lidstaten bij de Wereldhandelsorganisatie. Juridisch en beleidsmatig is er een grote impact van Europa op de lidstaten en hun structuren: de directe werking van verordeningen en de kadergevende impact van richtlijnen. De Vlaamse Regering heeft geopteerd om richtlijnen niet langer met gold-plating in te vullen.

Europa treedt ook op als harmonisator of coördinator van het nationale beleid, bijvoorbeeld inzake onderwijs, werkgelegenheid enzovoort. Europa is ook een sterke controleur, merkt mevrouw Bynens op. Alle initiatieven van de lidstaten worden door Europa gevolgd en kunnen aanleiding geven tot inbreukprocedures en rechtszaken. Vlaanderen werd door Europa vervolgd wegens inbreuken op de richtlijn Stedelijk Afvalwater, en er zijn procedures over het ARCO-dossier, de jobkorting en de zorgverzekering. Het is dan ook belangrijk om alles goed op te volgen, een eigen stempel te kunnen drukken op het beleid en de contacten met de Europese instellingen te optimaliseren. Dat is de rol van een Vlaamse Afvaardiging binnen de Belgische Permanente Vertegenwoordiging bij de EU, stelt de spreker.

De Vlaamse Afvaardiging bestaat uit een team van een 25-tal mensen, waarvan 17 attachés. Er is een attaché voor Landbouw en een voor Visserij. De afvaardiging vormt de frontoffice van de Vlaamse overheid bij de Europese instellingen. In de eerste plaats worden de werkzaamheden van de Raad van de Europese Unie (ministers) gevolgd, maar ook met de EC zijn er directe contacten. Er zijn ook contacten met andere lidstaten en regio's en er wordt deelgenomen aan heel wat overlegfora en dat zowel op Vlaams, Belgisch als Europees niveau. Over al die werkzaamheden wordt gerapporteerd. Maandelijks wordt een mededeling aan de Vlaamse Regering opgesteld met een overzicht van wat er in Europa is gebeurd en met een debriefing van de vakraden. De agenda van de volgende maand wordt erin geschetst, er wordt een overzicht gegeven van de geplande en de aangenomen richtlijnen en van de inbreukdossiers. Deze maandelijkse mededeling wordt ook aan het Vlaams Parlement bezorgd, geeft mevrouw Bynens mee.

Er is een Belgisch samenwerkingsakkoord uit 1994 dat de intern Belgische coördinatie en samenwerking regelt. De bijlagen daarbij werden specifiek voor Landbouw en Visserij aangepast in 2003 en 2004, waarbij twee aparte categorieën werden ingevoerd. Er is afgesproken om voor elke Raad van

Ministers een overleg te organiseren. De wijze waarop België deelneemt aan de Raden van Ministers is opgedeeld in categorieën. De eerste categorie gaat over algemene bevoegdheden waarvoor altijd de federale minister België vertegenwoordigt. De tweede categorie gaat over gemengde bevoegdheden die overwegend bij de federale overheid liggen. De federale minister voert er het woord, maar een deelstaatminister kan assessor zijn. De derde categorie betreft gemengde bevoegdheden, maar met een regionaal overwicht. Hiervoor is het altijd een deelstaatminister die het Belgische woord voert, aangewezen op basis van een rotatiesysteem. Voorbeelden van deze categorie zijn Leefmilieu, Industrie en Onderzoek. In de vierde categorie zitten de exclusieve deelstaatsbevoegdheden. Het is altijd een deelstaatminister die het Belgische woord voert, bijgestaan door een deelstaatminister als assessor. Ook hier gebeurt de aanwijzing op basis van een rotatiesysteem. Dan gaat het bijvoorbeeld over Cultuur, Sport en Onderwijs. De vijfde categorie gaat over Visserij. Daar voert de Vlaamse minister altijd het Belgische woord. De zesde categorie gaat over Landbouw, waarvoor een aparte regeling werd getroffen. De federale minister voert er het woord, maar met een Vlaamse en Waalse minister als assessor. Brussel komt daarbij niet aan bod.

Sinds 1994 zijn er heel wat evoluties geweest zowel op het Europese als het Belgische niveau. De herziening van het samenwerkingsakkoord staat volgens mevrouw Bynens op de agenda van de regeringen. Het toepassingsgebied van het samenwerkingsakkoord zou kunnen worden uitgebreid tot informele ministerraden en de Europese Raad. Het zou ook kunnen dat bepaalde bevoegdheden van categorie veranderen. De voorbereiding van de raden van ministers gebeurt door raadswerkgroepen, waarbij de attachés namens Vlaanderen en vervolgens namens België een deel van de onderhandelingen voeren.

De nieuwe EC treedt waarschijnlijk aan op 1 november 2014. Het nieuwe werkprogramma zal er ten vroegste op 1 december zijn. Op basis daarvan kan dan een planning worden opgesteld. Deze planning is ook voor het Vlaams Parlement belangrijk omdat de subsidiariteitstoets in een aantal dossier speelt, besluit mevrouw Bynens.

II. Toelichting over het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid door mevrouw Loes Lysens

1. Landbouwbeleid in Europa

Mevrouw *Loes Lysens* schetst dat het landbouwbeleid een van de weinige beleidsdomeinen is die quasi volledig Europees worden aangestuurd. De lidstaten hebben dus weinig bewegingsruimte om het landbouwbeleid in te vullen.

Meer dan 35 percent van het Europese budget wordt aan het landbouwbeleid besteed. Voor de periode 2014-2020 gaat het over 363 miljard euro. 85 miljard euro gaat naar de plattelandsprogramma's en 278 miljard euro naar directe steunmaatregelen.

Bijna de helft van het Europese oppervlak bestaat uit landbouwgebied en 30 percent uit bosbouwgebied, wat samen betekent dat 77 percent van de Europese oppervlakte landelijk gebied is. Er zijn ongeveer 12 miljoen fulltimelandbouwers en de agrovoedingsketen zorgt voor 46 miljoen banen, schetst de spreker.

De Raad Landbouw en Visserij bestaat uit drie delen. Visserij en landbouw, waarbij landbouw nog eens opgesplitst is in twee delen: het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de veterinaire en fytosanitaire dossiers. De Raad Landbouw en

Visserij komt als een van de weinige raadsformaties iedere maand samen en is samengesteld uit minstens 28 ministers. Voor een aantal lidstaten zoals België zijn er soms ministers van verschillende niveaus aanwezig. In het Speciaal Comité Landbouw worden alle raadsdossiers voorbereid die vallen onder het GLB. Daar voeren de gewesten het woord namens België. De overige dossiers worden voorbereid in COREPER I.

Het initiatiefrecht voor wetgevende handelingen ligt bij de EC. De EC stelt een voorstel van wetgevende handeling op en zendt het naar de Raad en het Europees Parlement. De artikelsgewijze bespreking wordt gelijktijdig in Raad en EP gevoerd. Als na – doorgaans – zes maanden blijkt dat het EP en de Raad op dezelfde golflengte zitten, kan de onderhandeling uitmonden in een akkoord in eerste lezing. Als er geen overeenstemming is, wordt er onderhandeld over een akkoord in tweede lezing. Indien nodig volgt er nog een derde ronde, de zogenaamde conciliatieronde.

Gelijktijdig met de inhoudelijke bespreking wordt ook begonnen met de besprekingen over de bevoegdheden die gedelegeerd worden. Gedelegeerde handelingen zijn delegaties van de Raad en het EP aan de EC. Als de bevoegdheden gedelegeerd worden naar de uitvoeringshandelingen, dan is er nog een stemming van de nationale experts vereist.

De politieke focus ligt op de inhoudelijke bespreking. De technische focus ligt voor minstens de helft op de delegaties aan de EC, schetst de spreker, want er is een zeker wantrouwen tussen de lidstaten en de EC. In gevoelige dossiers willen de lidstaten hun beslissingsrecht behouden. De EC echter wil optreden als een efficiënte overheid en zo autonoom mogelijk werken. Door de band genomen duurt een bespreking 1,5 à 2 jaar voor een akkoord en implementatie bereikt worden.

2. Introductie hervorming GLB

2.1. Waarom hervormen?

De bespreking van de jongste hervorming van het GLB startte in 2010 onder het Belgische EU-voorzitterschap. Het politieke akkoord over de hoofdlijnen werd in de zomer van 2013 bereikt. Er wordt nu nog altijd over de uitvoeringshandelingen gediscussieerd met de EC. Het nieuwe GLB treedt op 1 januari 2015 in werking.

Mevrouw Lysens schetst dat het landbouwbeleid de afgelopen 50 jaar heel wat hervormingen heeft gekend. In de jaren 80 werd het budget grotendeels gespendeerd aan exportsubsidies en het uit de markt nemen van producten. In 1992 was er de McSharry-hervorming, waardoor de exportsubsidies werden afgebouwd en vervangen door rechtstreekse steun aan de landbouwers. Vanaf de mid-term review begin jaren 2000 werden de exportrestituties nog meer afgebouwd en werd er, naast de rechtstreekse steun, ingezet op de plattelandsprogramma's. Ten slotte was er ook in 2007 een kleinere hervorming met de health check.

De GLB2020-hervorming was nodig omdat er meer verantwoording van de sector gevraagd werd. De middelen die naar de landbouwsector gaan, moeten niet alleen een directe inkomenssteun zijn voor de landbouwers, maar moeten ook bijdragen aan de EU2020-doelstellingen. Daarnaast moeten de middelen meer doelgericht ingezet en meer evenredig verdeeld worden tussen lidstaten en tussen de landbouwers in een lidstaat.

2.2. Directe steun

Het Vlaamse budget voor directe steun zal van 263 miljoen euro in 2013 dalen naar 234 miljoen euro in 2019. Deze cijfers houden geen rekening met de versterking van pijler II, merkt de spreker op. Van de middelen voor directe steun wordt 5 percent vanaf 2015 en 10 percent vanaf 2018 overgeheveld naar de middelen voor plattelandsprogramma's. Daarnaast wordt 1 percent van de directe steun ingehouden om de crisisreserve te financieren.

Vanaf 2015 voorziet het EU-kader in een basisbetaling voor heel het areaal. Dat wordt, mits aan de voorwaarden wordt voldaan, verhoogd met een vergroeningspremie. Er is daarnaast in een specifieke betaling voor jonge landbouwers voorzien. De lidstaten hebben ook de mogelijkheid om een herverdelende betaling in te voeren, eventueel ook een betaling voor gebieden met natuurlijke handicaps en een specifieke regeling voor kleine landbouwers. De randvoorwaarden blijven van toepassing en gekoppelde steun blijft eveneens mogelijk.

Vlaanderen zal een basisbetaling, een vergroeningspremie en een betaling voor jonge landbouwers geven. Er komt geen herverdelende betaling en gebieden met natuurlijke handicaps zijn er niet in Vlaanderen. Er wordt ook nog ingezet op gekoppelde steun: 10 percent voor zoogkoeien en 1 percent voor kalveren. Er komt geen systeem voor kleine landbouwers, omdat de meeste meerwaarde gecreëerd wordt als alle landbouwers voldoen aan de vergroeningsvoorwaarden, stelt mevrouw Lysens.

Alle actieve landbouwers die in 2015 een aanvraag doen voor nieuwe betalingsrechten en in 2013 recht hadden op directe steun, komen in aanmerking voor steun. De minimale areaalgrootte zal 2 hectare bedragen. Een actieve landbouwer is iemand die niet is opgenomen op de Europese negatieve lijst.

Het bedrag van de steun wordt bepaald op de laagste waarde van het aantal subsidiabele hectaren die de landbouwer heeft aangegeven in 2013 en het aantal subsidiabele hectaren die de landbouwer heeft aangegeven in 2015. Een simulatie geeft aan dat het aantal rechten stijgt van 480.000 in 2014 naar 645.000 in 2015. De stijging in areaal in combinatie met een daling van het budget leidt bijgevolg tot een significante daling van de waarde van de betalingsrechten. Voor de berekening van de waarde van de rechten zal er geen flat rate worden ingevoerd. Er zal van de huidige situatie worden vertrokken. De laagwaardige rechten worden verhoogd tot 60 percent van het Vlaamse gemiddelde. De verhoging gebeurt in gelijke, jaarlijkse stappen: de eerste in 2015. De middelen voor de verhoging worden bij hoogwaardige rechten gehaald. Het verlies per begunstigde wordt evenwel beperkt. In 2015 zullen alle rechten per begunstigde dezelfde waarde hebben, maar niet alle landbouwers zullen dezelfde waarde per recht hebben. De totale waarde van toeslagrechten en speciale toeslagrechten in 2014 zal worden gedeeld door het aantal rechten in 2015, met toepassing van een eerste convergentiestap.

2.2.1. Vergroeningsmaatregelen in Vlaanderen

De waarde van de vergroeningssteun is geen flat rate, maar een percentage van de basisbetaling. De landbouwer heeft recht op een vergroeningspremie indien voldaan wordt aan drie vergroeningsvereisten.

De eerste vereiste is gewasdiversificatie. Als het akkerbouwareaal tussen de 10 en 30 hectare groot is, moeten er minstens twee verschillende gewassen geteeld worden en mag de grootste teelt niet meer dan 75 percent van het areaal innemen. Landbouwers met een akkerbouwareaal groter dan 30 hectare zullen minstens drie verschillende gewassen moeten telen, waarvan de grootste teelt

niet meer dan 75 percent en de twee grootste samen niet meer dan 95 percent van het areaal mogen innemen. Een vrijstelling is mogelijk op basis van het areaal blijvend grasland, braakgrond en voor bepaalde gespecialiseerde bedrijven.

De tweede voorwaarde waaraan voldaan moet worden, betreft het blijvend grasland. Er zal een behoud van blijvend graslandareaal op Vlaams niveau worden voorgesteld. De ecologisch kwetsbare blijvende graslanden in Natura 2000-gebieden krijgen een scheur- en omploegverbod op perceelniveau.

De derde voorwaarde heeft betrekking op het ecologisch aandachtsgebied. Indien het totaal areaal akkerland groter is dan 15 hectare moet de landbouwer 5 percent van zijn akkerland inrichten als EAG. Er is nog niet beslist wat in Vlaanderen kan meetellen als EAG. Het gaat dan over braakgrond, groenbedekker, landschapselementen enzovoort. De biologische producenten zijn vrijgesteld van de vergroeningsvereisten.

2.2.2. Jonge landbouwers

Jonge landbouwers hebben recht op een extra betaling ter ondersteuning van de generatiewissel gedurende 5 jaar, vanaf het startjaar van het bedrijf. Zij ontvangen een vast bedrag per hectare voor een maximum van 90 hectare. De voorwaarden waaraan zij moeten voldoen: jonger zijn dan 41 jaar in het jaar van de aanvraag van de basisbetaling en voor het eerst bedrijfshoofd zijn van een landbouwbedrijf. Er wordt nog onderzocht of er eventuele criteria over opleidingsniveau en vakbekwaamheid komen. Hiervoor wordt maximum 2 percent van de enveloppe voorbehouden. De simulatie geeft aan dat er daardoor een verhoging komt van de steun met 80 à 90 euro per hectare.

2.2.3. Gekoppelde steun

De gekoppelde steun wordt in Vlaanderen ingezet voor zoogkoeien. 10 percent van de enveloppe wordt ervoor gereserveerd, wat staat voor nog ongeveer 21 miljoen euro in 2019. Voor de kalvesector wordt 1 percent gereserveerd. De gekoppelde steunregimes zijn op 1 augustus 2014 genotificeerd aan de EC. Tegen einde 2014 wordt een antwoord verwacht over de al dan niet aanvaarding.

Gekoppelde steun is toegelaten voor een sector in moeilijkheden, van bijzonder economisch belang, sociaal belang en milieubelang. Er moet worden ingezet op het behoud, geen verhoging, van het bestaande productieniveau. Het moet worden gelimiteerd op basis van het aantal hectare of dieren en ook de maximumbedragen zijn gelimiteerd.

2.2.4. Randvoorwaarden

De randvoorwaarden voor GLB-steun blijven behouden maar worden beperkt van 18 naar 13, schetst mevrouw Lysens. Er zijn minder en vereenvoudigde normen voor goede landbouw- en milieucondities. Het blijvend grasland wordt verschoven naar de vergroeningseisen. Er wordt in een overgangsregeling voorzien. Momenteel wordt ervoor gezorgd dat de Vlaamse regelgeving in overeenstemming is met de EU-regelgeving.

2.3. PDPO III

De programma's voor plattelandsontwikkeling situeren zich binnen het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling. Dat is een van de vijf fondsen die via het gemeenschappelijk strategisch kader actief bijdragen aan de EU2020-doelstellingen. De andere fondsen zijn het EFRO, ESF, het Cohesiefonds en het

Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Zeevisserij. Het ELFPO wordt in Vlaanderen vertaald naar het Vlaams Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling. Voor de periode 2014-2020 wordt gewerkt met het derde programma, PDPO III. Er is daarvoor een budget van 287 miljoen euro Europese middelen, dat wordt verhoogd met 50 percent Vlaamse cofinanciering.

De eerste voorbereidingen voor PDPO III op Europees niveau zijn gestart in 2013. Daarna zijn de consultatierondes op Vlaams niveau gestart. Dat heeft geleid tot een strategie met vier hoofdthema's: jonge landbouwers, innovatie en opleiding, verhogen van de weerbaarheid en verduurzaming van de landbouwsector en versterken van kwaliteit en vitaliteit van het platteland.

Deze strategie werd in een aantal concrete maatregelen vertaald, die op 24 april 2014 werden ingediend bij de EC. De EC heeft zes maanden de tijd om haar akkoord te verlenen, maar als er bijkomende vragen worden gesteld, wordt de termijn gestuit.

Volgende maatregelen liggen voor:

- overnamesteun voor jonge landbouwers;
- steun voor niet-productieve investeringen voor kleine maatregelen die ressorteren onder het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds;
- steun voor productieve investeringen op het landbouwbedrijf;
- projectsteun voor innovaties in de landbouw;
- investeringssteun voor verwerking en afzet;
- het systeem van bedrijfsadviesdiensten omvormen tot KRATOS – Raad op Maat;
- steun voor de oprichting van producentenorganisaties;
- risicobeheer;
- demo's;
- European Innovation Partnerships (EIP) – Operationele Groepen;
- naschoolse vorming;
- agromilieum- en klimaatmaatregelen enzovoort.

3. Vragen van de leden

De heer *Herman De Croo* wil weten wat er nog rest als Vlaamse landbouwbevoegdheid, gelet op de Europese impact.

Wat is de impact van de programma's PAS, Habitat- en Vogelrichtlijnen enzovoort, die landbouwhypothekerend kunnen zijn?

Het lid vraagt ook hoeveel EU-landen dezelfde kenmerken hebben als België op het gebied van landbouw, bijvoorbeeld wat betreft het aantal ministers.

Er werd voor de subsidiariteitsregeling tussen de Belgische parlementen een complex akkoord afgesloten over het uitoefenen van de twee Belgische stemmen. De heer De Croo zou hierover wat meer uitleg willen.

Van 263 miljoen euro daalt het budget voor directe steun op drie jaar tijd naar 248 miljoen euro, terwijl het aantal gerechtigden stijgt met ongeveer een kwart. Hoe gaat men dit realiseren?

De heer *Jos De Meyer* wil aansluitend weten wat de federale landbouwbevoegdheid nog is.

Mevrouw *Loes Lysens* verduidelijkt dat Vlaanderen de meeste beleidsruimte heeft in de programma's voor plattelandsontwikkeling. Binnen het Europese kader en

budget kunnen maatregelen worden uitgewerkt die specifiek aangepast zijn aan de eigen regio.

Daarnaast is het mogelijk om via de de-minimisregeling en de staatssteunregeling bepaalde ondersteunende maatregelen te voorzien die de toetsing binnen het Europese kader moeten kunnen doorstaan. Door de verschuiving van bevoegdheden na de zesde staatshervorming is Vlaanderen sinds 1 juli 2014 bevoegd voor Dierenwelzijn, het Landbouwrampenfonds, pacht en het Belgisch Interventie- en Restitutiebureau.

Wat verband houdt met het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en met sanitaire en veterinaire dossiers blijft federaal. Dus alles wat te maken heeft met volksgezondheid en ook het prijzenobservatorium blijven een federale bevoegdheid. Er is nog een federale woordvoerder binnen de Raad Landbouw met twee gewestelijke assessoren. De bevoegdheden van de federale ministers zijn tot nog toe niet volledig uitgeklaard. Het is nog niet duidelijk onder welke minister het FAVV zal ressorteren.

Het regionaal model van België is uniek in de EU. België is het enige land waar er op federaal niveau geen restbevoegdheid meer is inzake landbouw. Bij de hervorming van het GLB was het een van de uitdagingen om wettelijk te verankeren dat de lidstaten op regionaal niveau beleidskeuzes mogen maken. Het heeft volgens mevrouw Lysens lang geduurd vooraleer men in Europa begreep dat er in België geen federale landbouwbevoegdheid meer is. Europa had geen probleem met de Belgische vraag, maar vreesde voor een nieuwe trend die ook in landen zoals Spanje en Duitsland navolging zou kunnen krijgen. Artikel 118 van de horizontale verordening werd specifiek voor België opgenomen. Het artikel bepaalt dat het iedere lidstaat toekomt om invulling te geven aan het GLB op het niveau waar de bevoegdheid zich situeert. De EC blijft wel bezorgd over de administratieve beheersbaarheid voor de landbouwers met percelen in de verschillende gewesten.

Ook voor Zeevisserij is België de enige lidstaat waar de regio's exclusief bevoegd zijn en waar de regionale minister woordvoerder is. Voor het Verenigd Koninkrijk komt sinds 2013 de Schotse minister mee naar de Raad Landbouw en Visserij, maar mag er het woord niet altijd voeren.

Mevrouw *Sabine Vermeulen* wil weten of bij de vereisten voor de vergroeningsvergoeding ook de poldergraslanden vallen onder blijvend grasland, waarover de Vlaamse invulling nog wordt overlegd.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat dit in de ecologische maatregelen is opgenomen. Er is al een grote bescherming van de poldergraslanden en over een bijkomende bescherming loopt een openbaar onderzoek. Ook voor de vergroeningsmaatregelen zijn er bijkomende maatregelen en ondersteuning mogelijk. Landbouwers die door die maatregelen worden getroffen, kunnen een vergoeding krijgen.

Mevrouw *Julie Bynens* geeft nog de verdeling mee van de stemmen in het kader van de subsidiariteitstoets. Elk nationaal parlement beschikt over twee stemmen, op grond van het nationale parlementaire stelsel dat geldt in de lidstaat. Daarom heeft België aan het Verdrag van Lissabon een verklaring toegevoegd waarin staat dat de regionale parlementen integraal deel uitmaken van het nationale parlementaire stelsel. Een samenwerkingsakkoord tussen de Belgische parlementen voert deze verklaring uit. Artikel 6 van het akkoord regelt de stemmentoewijzing. Als één bevoegd parlement een gemotiveerd subsidiariteitsadvies meedeelt, wordt aan België één stem toegekend. Zodra meerdere parlementen een advies meedelen, wordt rekening gehouden met de bevoegd-

heidsverdeling. Als de Europese wetgevingshandelingen exclusief betrekking hebben op federale bevoegdheden, worden twee stemmen uitgebracht indien zowel de Kamer als de Senaat een gemotiveerd subsidiariteitsadvies meedelen. Voor gemengde bevoegdheden worden twee stemmen uitgebracht zodra een federale kamer en een deelstaatarlement een gemotiveerd advies meedelen. Voor exclusieve deelstaarbevoegdheden gebeurt dat zodra twee bevoegde parlementen van een verschillend taalregime een gemotiveerd advies meedelen. Als Europese aangelegenheden tot de exclusieve bevoegdheid van slechts één parlement zouden behoren, kan het parlement twee stemmen uitbrengen als een gemotiveerd advies wordt ingediend.

III. Verslag Europese Ministerraden Landbouw van 5 september en 13 oktober 2014

1. Buitengewone Raad Landbouw van 5 september 2014

Mevrouw *Loes Lysens* licht toe dat deze Raad versneld werd samengeroepen omwille van de door Rusland op 7 augustus 2014 ingestelde importban.

De Europese Commissie gaf tijdens de bespreking toelichting over de al genomen maatregelen voor de verschillende sectoren, met name groenten, fruit en zuivel.

Tijdens een volledige tafelronde bespraken de 28 ministers de scope van de getroffen sectoren. Daarna werd onder meer aangehaald dat het ook nodig is om maatregelen te nemen voor de varkenssector, dat extra maatregelen voor de zuivelsector vereist zijn en dat meer opvolging van de dierlijke sectoren eveneens nodig is.

Bij de evaluatie van de al genomen maatregelen vroeg een aantal lidstaten om voor groenten en fruit geen onderscheid te maken tussen de vergoeding voor producenten die lid zijn van een telersvereniging en producenten die geen lid zijn.

De lidstaten bevelen ook aan om nieuwe maatregelen te nemen. De toepassing van artikel 222, dat een uitzondering op de wetgeving inzake mededinging behelst, waardoor aan bepaalde sectoren in tijden van crisis toegelaten kan worden om afspraken te maken over volumes of kwaliteitsnormen die wel of niet op de markt gebracht worden, is er een van. Prijsafspraken zijn niet toegelaten.

Daarnaast werd gevraagd om extra in te zetten op promotie, het wegwerken van handelsbelemmeringen voor nieuwe bestemmingen en bijkomende maatregelen voor de vier lidstaten die het hardst getroffen worden, namelijk de drie Baltische staten en Finland.

Er werd ook afgesproken dat het dossier opnieuw aan bod zou komen op 13 oktober.

2. Raad Landbouw van 13 oktober

2.1. EU2020

In maart 2014 maakte de Europese Commissie een eerste analyse van de implementatie van de EU2020-strategie, deelt mevrouw Lysens mee. Daaruit bleek dat de doelstellingen inzake werkgelegenheid, onderzoek en ontwikkeling en armoedebestrijding moeilijk gerealiseerd zullen worden tegen 2020, in tegenstelling tot de doelstellingen inzake onderwijs, klimaatverandering en energie.

Aan alle raadsformaties werd gevraagd om een politiek debat te houden over de sectorspecifieke bijdragen aan de EU2020-doelstellingen. De resultaten van die discussies worden geïntegreerd in een algemene bijdrage van de Raad aan de evaluatie die de EC in 2015 zal starten.

Tijdens het debat werd geconcludeerd dat de landbouwsector bijdraagt aan quasi alle EU2020-doelstellingen via het hervormde GLB, wat ook een uitgangspunt was van de hervorming. De lidstaten kunnen via hun plattelandsprogramma's bepaalde accenten leggen om nog meer in te zetten op jeugdwerkgelegenheid, jonge landbouwers, voedselverliezen, armoedebestrijding enzovoort.

België vroeg specifieke aandacht voor de inspanningen die regio's leveren in domeinen die volledig tot hun bevoegdheid behoren. Dat impliceert de vraag om niet alleen het federale, maar ook het regionale niveau te betrekken, stelt de spreker.

2.2. Internationale landbouwhandelsaangelegenheden

De EC geeft zesmaandelijks een overzicht van de lopende handelsdossiers met landbouwbelangen. Deze keer betrof het TTIP (het vrijhandelsakkoord met de Verenigde Staten), met als vaststelling dat er nog een lange weg af te leggen is en het wachten blijft op voorstellen die voor beide handelspartners winst kunnen opleveren. Er werd ook gesproken over het akkoord met Canada, dat binnenkort wordt uitgewerkt, en de maatregelen om de export van Oekraïne naar Europa te vergemakkelijken.

De EC heeft opgeroepen om sterke elementen zoals het GLB, het kwaliteitsbeleid en geografisch beschermde producten in de toekomst nog meer te valoriseren in de handelsdossiers. Deze oproep kwam er omdat landbouwbelangen dikwijls gebruikt worden om toegevingen te verkrijgen voor andere zaken, bijvoorbeeld de liberalisering van andere diensten of goederen.

Sommige lidstaten herhaalden hun vraag om de Europese productienormen, zowel inzake kwaliteit als dierenwelzijn, nog meer op tafel te leggen. De lidstaten bedankten de EC voor de inspanningen in specifieke bilaterale dossiers, waarbij de EC geholpen heeft om versneld handelsbelemmeringen weg te werken om alternatieve markten open te stellen na de Russische importban.

2.3. Afrikaanse varkenspest

De Baltische staten en Polen vroegen aan de EC bijkomende steun voor de bestrijding van de Afrikaanse varkenspest. Heel wat lidstaten steunden deze vraag, want hoe sneller de ziekte wordt ingeperkt, hoe kleiner de overlast voor de lidstaten die potentieel getroffen kunnen worden.

Sinds 1 juli 2014 is het cofinancieringspercentage voor preventie, bestrijdingsmaatregelen en uitroeiing vastgesteld op 50 percent. Na de vraag tot verhoging tot 100 percent, stelde de EC dat het percentage kan verhoogd worden tot 75 percent voor de drie Baltische staten en Polen, aangezien het BNP van deze lidstaten lager is dan 90 percent van het EU-gemiddelde.

2.4. Diversen

De importban van Rusland kwam opnieuw aan bod. Eerst gaf de EC de resultaten van de genomen maatregelen voor groenten, fruit en zuivel. Voor de vleessectoren werden nog geen maatregelen genomen, ondanks een daling van de prijzen. Er wordt nog geanalyseerd of de daling seizoensgebonden of productiegerelateerd is. Zo stelt de EC dat er al sinds het begin van 2014 een importban was

voor varkensvlees, omwille van de Afrikaanse varkenspest, waardoor niet met zekerheid gesteld kan worden dat de recente prijsdaling een gevolg is van de importban. De lidstaten zijn het daar uiteraard niet mee eens, beklemtoont mevrouw Lysens.

De EC heeft voorgesteld om tegemoet te komen aan de Baltische staten en Finland, omdat in deze lidstaten de zuivelsector voor meer dan 15 percent afhankelijk is van de export naar Rusland. De EC kan een systeem van algemene inkomenscompensatie voorzien. Het zou de eerste keer zijn dat deze maatregel wordt toegepast. Om die reden bekijkt de EC nog de criteria om in aanmerking te komen en de budgettaire impact.

Veel lidstaten steunden deze vraag, maar tegelijkertijd werd wel gevraagd om bijkomende maatregelen te nemen voor alle getroffen producenten, dus ook die in de andere lidstaten.

Nederland vroeg opnieuw een uitzondering op de mededingingsregels. Denemarken, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hebben duidelijk gemaakt dat ze niet kunnen instemmen met de vraag van een aantal lidstaten om opnieuw exportrestituties in te voeren. Eventuele nieuwe maatregelen moeten doordacht en financieel ingeschat worden. België vroeg om een vergoeding te voorzien voor het afslachten op lager gewicht in de varkenssector. Cyprus vroeg extra steun voor citrusvruchten. Oostenrijk en Frankrijk vroegen ook aandacht voor de varkenssector, zonder specifieke maatregelen voor te stellen. Frankrijk en België herhaalden de oproep voor een update van de referentieprijzen. De vergoedingen voor het tijdelijk of definitief uit de markt nemen van bepaalde producten worden vastgesteld op basis van referentieprijzen. Die werden al een aantal jaar geleden opgesteld en nooit meer aangepast, waardoor ze al lang niet meer kostendekkend zijn.

De EC antwoordde heel algemeen dat er een aantal knelpunten zijn die verhinderen dat snel nieuwe maatregelen geactiveerd kunnen worden. Dat heeft te maken met het budget en het aantreden van de nieuwe Commissie.

3. Bespreking

De heer *Francesco Vanderjeugd* stelt vast dat een hele reeks steunmaatregelen worden genomen, maar is van mening dat ze maar een doekje voor het bloeden zijn. De situatie verslechtert alleen maar, en van toenadering tussen de EU en Rusland is nog geen sprake.

De malaise in de Vlaamse land- en tuinbouw blijft aanhouden en de uitbreiding van het Russische importverbod naar slachtafval, dierenmeel, vet en andere afgeleide producten van rund, varken en gevogelte maakt de situatie er niet beter op, stelt de heer Vanderjeugd.

Er is volgens het lid voor Rusland altijd wel een officieel argument te vinden om een maatregel te rechtvaardigen, dit keer omwille van een overtreding van veiligheidsvoorschriften.

De ongerustheid is ook merkbaar bij de federatie van Belgische slachthuizen en de afsluiting van de Russische markt heeft een zware impact, te meer omdat er voor de recent aan de lijst toegevoegde producten weinig alternatieve afzetmarkten zijn.

Veel gemeentebesturen hebben ook hun ongerustheid geuit en pleiten voor meer Europese steunmaatregelen.

De spreker vraagt hoe de minister de economische gevolgen voor de Belgische vleessector en de dierenhouders zal opvolgen. Welke maatregelen kunnen op korte termijn genomen worden?

De heer Vanderjeugd vreest de verdere uitbreiding van het importverbod en vraagt de minister om de zaak Europees te blijven aankaarten. Tot slot wil hij weten hoe de minister reageert op de brieven van de gemeentebesturen en of er op Vlaams niveau bijkomende steunmaatregelen mogelijk zijn.

De heer *Bart Caron* volgt met verbazing de evolutie van de Russische importban. De spreker wil graag meer politieke duiding over de weigerachtige houding van Europa inzake de potentiële steun aan de varkenshouders. Het lid kan zich niet van de indruk ontdoen dat er zich binnen Europa een politieke scheidslijn situeert.

Is er voor de binnenlandse situatie op korte termijn zicht op een oplossing? Zou dat niet tot een aantal maatregelen moeten leiden om het aantal varkens dat gekweekt wordt, al is het tijdelijk, af te bouwen? De heer Caron denkt dat vooral de kleine boeren het meest onder druk staan en acht enige bescherming zinvol. Is er enig perspectief voor het slachten van varkens op een lager gewicht?

De heer *Bart Dochy* uit zijn verbazing over de vergemakkelijkte import in Europa van eieren uit Oekraïne. Als gevraagd wordt om voor de eigen landbouwers exportondersteunende maatregelen te nemen via restituties, wordt dit duidelijk afgewezen. Maar producten die niet geproduceerd worden volgens de Europese standaarden en normen kunnen wel gemakkelijker geïmporteerd worden. Dat grenst voor het lid aan het onwaarschijnlijke.

Als het argument is dat daarmee de landbouw in Oekraïne ondersteund wordt, begrijpt de heer Dochy niet dat de EU ondertussen blijft twijfelen aan het economische effect van de Russische importban voor varkensvlees. Het lid heeft de indruk dat Europa gewoon lacht met de Europese landbouwers.

De heer *Jos De Meyer* benadrukt dat de situatie voor de gespecialiseerde varkensbedrijven niet houdbaar is. Veel bedrijven worden in hun voortbestaan bedreigd. Het lid is van mening dat de door de heer Caron voorgestelde tijdelijke afbouw en elke andere maatregel grondig bestudeerd en liefst op Europees niveau genomen moet worden.

Het is heel moeilijk om aan de bedrijfsleiders uit te leggen dat Europa specifieke maatregelen voor de varkenssector blijft weigeren. De landbouw is het slachtoffer van een geopolitiek probleem. Worden de tot nu toe genomen en aangekondigde maatregelen uitsluitend betaald met landbouwmiddelen of zijn er ook middelen voor algemeen beleid ter beschikking?

Minister *Joke Schauvliege* beaamt dat de situatie ernstig is en dat een sector de dupe is van een politiek conflict. De EC heeft snel goede maatregelen genomen voor de fruit- en groentesector. Vlaanderen heeft volgens de minister een belangrijke rol gespeeld om de cofinanciering van Europa op 75 percent te brengen. Voor varkensvlees verloopt het dossier veel moeilijker. De EC denkt na over maatregelen aan de aanbodzijde, maar er duiken volgens de minister twee fundamentele problemen op. Niet elke lidstaat is het eens met de maatregelen: Duitsland en Nederland bijvoorbeeld verzetten zich sterk. Daarnaast is er natuurlijk het budgettaire probleem.

Bovendien gaat op 1 november de nieuwe EC van start, wat meespeelt bij het al dan niet nemen van maatregelen op dit moment, stelt de minister.

Vlaanderen blijft aandringen op maatregelen, maar op 13 oktober zijn er inderdaad geen beslissingen genomen, aldus de spreker.

Oorspronkelijk werd door de landbouwcommissaris gezegd dat de maatregelen niet gefinancierd zouden worden met middelen uit het landbouwbudget en ook niet uit de crisisreserve.

De Russische maatregelen tegen het Europese varkensvlees dateren al van februari, zijn ernstig en hebben impact op een ruimere sector, stelt de minister. Daarom werd in augustus ook de hele keten rond de tafel gebracht om de economische impact in kaart te brengen. Alle gevolgen worden goed in kaart gebracht en de minister bevoegd voor Economie en de minister-president bekijken welke bijkomende stappen Vlaanderen kan zetten.

De recente verruiming van het Russische importverbod kan volgens de minister een grote impact hebben voor Vlaanderen. Haar analyse is dat Rusland elk klein incident aangrijpt om bijkomende algemene maatregelen te nemen.

De minister blijft met de sector overleggen en juicht toe dat ook de lokale besturen maatregelen vragen om de sector te ondersteunen. Als antwoord op de brieven heeft de minister het kader en de genomen maatregelen geschetst.

Met de varkenssector is er ook een specifiek overleg. De sector begrijpt volgens de minister dat het niet eenvoudig is om snel maatregelen te nemen. Aanbodbeheersing is een goede maatregel, maar die mag niet enkel in Vlaanderen worden toegepast. Het is positief dat de EC hierover nadenkt en de minister hoopt dat de lidstaten deze piste willen volgen.

De maatregelen die Vlaanderen wel kan nemen, zijn bijvoorbeeld het vervroegd uitbetalen van de VLIF-kapitaalsteun en een voorschot op de toeslagrechten en op de zoogkoeienpremie. De minister beseft dat deze maatregelen niet alles oplossen, maar wil binnen de marges die er zijn zo veel mogelijk doen.

Minister Schauvliege beaamt dat er conflicten kunnen ontstaan tussen wat mogelijk is binnen de Wereldhandelsorganisatie en de maatregelen die binnen het Europees landbouwbeleid worden genomen. Het toelaten van eieren uit Oekraïne in Europa is daar een voorbeeld van.

De EC werd hierover al aangesproken en ook in het Europees Parlement wordt het dossier op de voet gevolgd, aldus de minister, maar in het kader van de internationale handel is het niet evident om andere productievoorwaarden op te leggen.

Minister Schauvliege deelt nog mee dat op 7 november 2014 een Europese werkgroep bijeenkomt over voedselverliezen. Ook in de beleidsnota krijgt dit punt de nodige aandacht, stipt de spreker nog aan.

Mevrouw Loes Lysens vult aan dat de EC net voor de zomer een mededeling over circulaire economie heeft voorgesteld. Dat heeft vooral te maken met een herziening van het beleid inzake afvalverwerking. Ook het thema voedselverliezen komt daarbij aan bod, met als doelstelling om tegen 2025 de voedselverliezen met 30 percent te beperken. In navolging van de mededeling werd een technische werkgroep opgericht die voor het eerst vergadert op 7 november 2014. Voor België zal een medewerker van het Departement Landbouw en Visserij hierin zetelen. De werkgroep heeft als opdracht om de verschillen tussen de definitie van voedselafval en voedselverliezen weg te werken. Vervolgens worden een aantal instrumenten bekeken om voedselverliezen te beperken: het wegschenken van voedsel en de discussie over de labeling 'ten minste houdbaar

tot' en 'te gebruiken tot'. Ook de valorisatie van bijproducten komt aan bod, evenals sensibilisering en communicatie naar het grote publiek.

De heer *Jan Van Esbroeck* meent dat nog hard onderhandeld moet worden om iets uit de brand te slepen voor de varkenssector. Het lid vraagt nog wat meer toelichting bij het woordvoederschap van de lidstaten tijdens Europese ministerraden.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat de federale minister van Landbouw altijd de woordvoerder is. Voor de gewesten is er een beurtrol als assessor, maar zij bepalen wel het standpunt.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Sabine VERMEULEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

EAG	ecologisch aandachtsgebied
EC	Europese Commissie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EIP	European Innovation Partnerships
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
EP	Europees Parlement
ESF	Europees Sociaal Fonds
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
PDPO	Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling
TTIP	Transatlantic Trade and Investment Partnership
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds